

Pitanje izbjeglica

SAŽETAK:

Kroz opisane aktivnosti učenici i učenice istražuju i diskutuju o tome šta znaju i šta misle o izbjeglicama. Učenici će kroz aktivnost uraditi istraživanje o izbjeglicama na internetu i povezati istražene informacije sa svojom zemljom.

Glavna starosna grupa

15-18

Potrebno vrijeme

Prvi dio: 1 x 45 min

Drugi dio: 2-3 x 45 min

Treći dio: 2-3 x 45 min

Potrebni materijali

Hemijska olovka, papir, ljepilo, makaze, veliki listovi papira, pristup internetu i printer

Ciljevi

- Razumijevanje različitih razloga koji dovode do migracija.
- Razumijevanje poteškoća sa kojima se izbjeglice susreću.
- Razumijevanje utjecaja koji svjetska historija ima na živote pojedinaca/ki.
- Razumijevanje poveznice između izbjeglica u prošlosti i izbjeglica danas.
- Razvijanje vještina diskutovanja i debatovanja.

Resursi

Moj najveći san

Prije nego smo otišli iz Kašmira živio sam sa svojim roditeljima, te braćom i sestrama. Naš otac je uvijek imao strožiju narav, pa mi je majka bila najveći oslonac. Kada bi me nešto mučilo, ona bi bila prva osoba kojoj bih to povjerio.

Na putu iz Kašmira, razdvojio sam se od svojih roditelja. Oni su uspjeli stići do Francuske, pa se sad samo čujemo preko telefona. Puno mi nedostaje moja mama. Kada se čujemo ona me uvijek ohrabruje i govori mi da ćemo se uskoro ponovo vidjeti. Kaže mi, „Yasmine, ti si jak!“ pa zato to i moram biti.

Ovdje u kampu živimo u kontejnerima za privremeni smještaj i svo vrijeme provodim u crtanju i slikanju. Moji crteži su polijepljeni po zidovima tako mnogo tih kontejnera.

Na ovom crtežu je Medina, moja starateljica u izbjegličkom kampu u Ušivku. Ona je jako dobra prema meni i uvijek me pita kako sam i kako se osjećam. Medina i moja mama su se upoznale preko telefona i sada često pričaju o meni. Medina joj kaže, „Yasmin je pravi džentlmen!“ Želja mi je da jednog dana ponovo vidim svoju mamu i zajedno s njom posjetim brojna mjesta. To je moj najveći san.

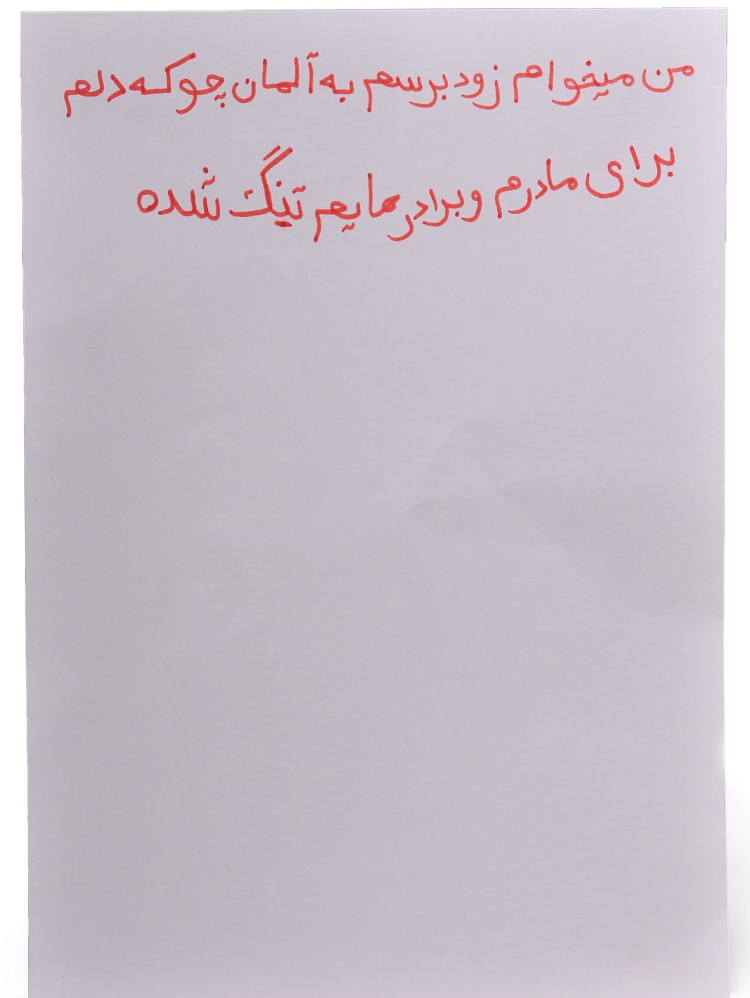
Yasmin (m), r. 2004 (Kašmir)

Petak kada se budemo vratili kući

Svoju mamu i braću nisam vidio deset mjeseci. Oni su u Njemačkoj. Nedostaju mi i nedostaje mi život koji smo imali u Afganistanu. Bio sam jako mali kada smo otišli, pa imam tek nekoliko sjećanja na dom. U mojoj porodici ne govorimo o ratu u Afganistanu jer ne želimo da kvarimo ona lijepa sjećanja koja vežemo za taj život. Zamišljamo kako ćemo se jednog petka vratiti kući, okupati u svom bazenu i uživati u vrtu kao nekad. Nisam imao predmet koji bih umuzejio, pa sam umjesto toga napisao jednu poruku na perzijskom. Poruka glasi: „Želim što prije u Njemačku jer mi nedostaju moja mama i moja braća.”

Resad (m), b. 2013. Afghanistan

Kako sam ja završila ovdje?

Kada je rat počeo u Alepu, imala sam sedam godina i već sam bila krenula u školu. Jednog jutra sam došla u školu, ali sve je djelovalo mnogo drugačije. Na nastavi smo se pojavili samo mi učenici, a učiteljica nije bilo. Kada se plafon počeo rušiti, postalo je veoma strašno i svi smo morali istrčati napolje. Moja mama je ubrzo došla da me spasi i nedugo nakon toga smo ona, moja mlađa sestra i ja pobjegli u grad Afrin u Siriji.

Dolaskom u Afrin počeo je naš dugi put. Iz Afrina smo pješačile do turske granice, i to je bilo najteže iskustvo ikada. Sjećam se koliko sam se bojala spavati na zemlji zato što me je bilo strah buba. U tim trenucima bi mama smjestila i mene i sestru u krilo kako bismo mogle zaspiti. Tokom čitavog tog puta mama je radila sve kako bismo nas dvije bile zbrinute i na sigurnom. Kad god bi imala hrane, ma koliko malo to bilo, uvijek bi je podijelila sa svima oko nas.

U Turskoj smo provele nekoliko godina.

Onda smo došle u Grčku, gdje sam, prvi put u svom životu, saznala da postoji nešto što se zove izbjeglički kamp – mjesto na kojem se djeca igraju vani u prljavoj odjeći i u lošim uvjetima. Od tada sam živjela u nekoliko takvih kampova na više različitih lokacija. Kroz sve to sam znala zastati i zapitati se: „Kako sam ja završila ovdje?”

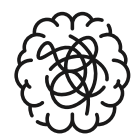
Hiba (ž), r. 2006. Sirija

Teme

Razumijevanje historije konflikta, pomaganje, djetinjstvo u ratu/ratna svakodnevnica, biti izbjeglica, bijeg

Emocije i osjećanja

Empatija, povezanost, prihvatanje

Tipovi predmeta

Crteži, dnevnici, modni dodaci

Metodologije

Grupno istraživanje, projektno učenje, debata

Kratki uvod

Migracije igraju centralnu ulogu u ljudskoj historiji. Od postanka čovječanstva ljudi su napuštali rodna mjesta da bi pronašli hranu, sigurnost i uopšte da bi stvorili bolje uslove za život. Ljudi napuštaju svoju zemlju iz raznih razloga: ratovi, prirodne nepogode (tajfuni, poplave, zemljotresi, itd.), oskudica, političko nasilje, ekonomska depresija...

Međutim nije uvijek lako naći utočište. Svjetske vođe su se složile da osobe koje žive u strahu za sopstveni život i koje su progonjene, imaju pravo na azil. Ovo pravo je utemeljeno u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima (Član 14). Riječ 'izbjeglica' je definisana u Konvenciji o statusu izbjeglica¹, usvojenoj u Ženevi 1951. godine. U ovoj konvenciji izbjeglica je definisana kao:

Osoba van svoje zemlje porijekla koja nije u mogućnosti ili ne želi da se vrati zbog progona ili osnovanog straha od progona na osnovu rase, religije, nacionalnosti, članstva u određenoj socijalnoj grupi ili političkog mišljenja.

Ova definicija ima svoje slabosti. Kao prvo, ova definicija isključuje ljude koji bježe zbog ekonomskih razloga i/ili prirodnih katastrofa, iako ni oni nisu u mogućnosti da žive u svojoj zemlji i prisiljeni su da žive drugdje. Kao drugo, može biti teško odlučiti ko odgovara definiciji. Kriterij može biti subjektivan. Izbjeglicama je teško napustiti porodicu, prijatelje, zemlju porijekla i započeti iznova u stranoj zemlji sa drugim jezikom i kulturom. Kroz ovaj plan aktivnosti učenici i učenice će prepoznati razloge zašto neki ljudi odluče da imigriraju danas i zašto su to neki drugi ljudi radili u prošlosti.

Pripremni rad nastavnika/ice ili edukatora/ice

Ovaj plan aktivnosti se može realizovati bilo kada kao dio većeg niza aktivnosti sa fokusom na izbjeglice, a jako je važno da učenici i učenice budu sposobni i spremni da raspravljaju o kontraverznim problemima na siguran način prije nego započnu ovu aktivnost. Nastavnik/ica ili edukator/ica bi trebao/la što manje davati svoje mišljenje kako ne bi pretjerano utjecao/la na učenike i učenice.

Aktivnosti

Prvi dio: Iskustva izbjeglica

– Prvi čas –

Prvi korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica pravi uvod u ovu lekciju koja se sastoji od više aktivnosti.

Drugi korak

Učenici i učenice (individualno) čitaju priče povezane sa ličnim predmetima i dnevničkim zapisima (dostupno za printanje u Dodatku 2). Onda im treba reći da predmeti povezani sa ličnim pričama pripadaju mladim ljudima koji su izbjegli iz svoje zemlje iz raznih razloga i da su ih donirali Muzeju ratnog djetinjstva.

Treći korak

Formirati grupe od po 5 učenika i učenica. Bira se jedan učenik da bude moderator i drugi koji će biti izlagač (ova osoba kasnije prezentuje većoj grupi). Svaka grupa raspravlja o tome šta ove lične priče i dnevnički zapisi imaju zajedničko i na koje načine se možda razlikuju.

Četvrti korak

Svaka grupa ukratko prezentuje o čemu su diskutovali.

Peti korak

Kratka refleksija na aktivnost i uvod u narednu sesiju.

Drugi dio: Iskustva izbjeglica

– Drugi i treći čas –

Šesti korak

Nastavnik/ica u otvorenoj diskusiji propituje znanje učenika o izbjeglicama bazirano na činjenicama (a koje će vjerovatno biti ograničeno). Nastavnik/ica može postavljati sljedeća pitanja ili dodati neka svoja:

- 1 Šta je izbjeglica?
- 2 Koja je razlika između izbjeglica, azilanata i migranata?
- 3 Zašto ljudi bježe iz svoje zemlje?
- 4 Da li znate koliko izbjeglica ima na svijetu?
- 5 Da li znate koje zemlje su iznjedrile najviše izbjeglica u 21. vijeku?
- 6 Gdje na svijetu su se dešavali konflikti u skorije vrijeme?
- 7 Da li znate koje zemlje primaju najviše izbjeglica?
- 8 Koliko izbjeglica se prijavljuje za azil u vašoj zemlji svake godine?

Nastavnik/ica ili edukator/ica ne odgovara na ova pitanja i ne treba očekivati od učenika da znaju odgovore. Postavljajući pitanja nastavnik/ica ili edukator/ica pokušava da zainteresuje učenike za temu. Nastavnik/ica ili edukator/ica također piše bilješke koje bi kasnije mogle biti korisne učenicima.

Sedmi korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica pita učenike gdje bi na internetu mogli pronaći pouzdane odgovore na ova pitanja. Potom dijeli sa njima neke od najpouzdanijih internet stranica po izboru (vjerovatno će to biti one od međunarodnih organizacija kao što je UN i sl). Zatim se učenici dijele u parove. Svaki par treba da ima pristup kompjuteru/tabletu/mobitelu. Učenici moraju pronaći odgovore na gore postavljena pitanja (ili neka druga koja nastavnik/ica odabere). Nova pitanja koja su možda iskrsla za vrijeme rasprave se također dodaju na listu.

Osmi korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica kratko razgovaraju sa učenicima i učenicama o odgovorima na svako pitanje.

Deveti korak

Ispitivanje i uvod u narednu sesiju.

Treći dio: Šta mi mislimo o izbjeglicama (i migrantima) danas

– Četvrti i peti čas –

Naredni dio lekcije stavlja fokus na aktivno slušanje i debatovanje (za ovaj dio su potrebna otprilike dva časa).

Deseti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica zapisuje odgovarajuću selekciju sljedećih izjava (ili sličnih izjava povezanih sa temom) na tabli ili na velikom listu papira tako da svi mogu vidjeti.

- 1 Za našu zemlju bi bilo bolje kada izbjeglice i migranti više ne bi dolazili.
- 2 Škole, kao što je naša, već čine dovoljno da pomognu djeci iz porodica koje su izbjegličke ili migrantske.
- 3 Izbjeglice i migranti koji prvi dođu u našu zemlju bi trebali dobiti posebnu pomoć od strane vlade.
- 4 Migranti i izbjeglice su uvijek bili dobrodošli u našoj zemlji.
- 5 Djeci izbjeglica i migranata je bolje u školama koje su posebno za njih.
- 6 Možemo mnogo naučiti od izbjeglica i migranata.
- 7 Izbjeglice i migranti nisu pravedno tretirani u našoj zemlji.
- 8 Izbjeglice i migranti će igrati važnu ulogu u budućnosti naše zemlje.
- 9 Izbjeglice i migranti predstavljaju prijetnju po naše društvo.
- 10 Izbjeglice i migranti su teret za ekonomiju naše zemlje.
- 11 Ja sam bespomoćan/na da pomognem izbjeglicama na bilo koji način.

Jedanaesti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica pita učenike da li se slažu ili ne slažu sa odabranim izjavama. Ovo može biti urađeno anonimno (kroz upitnik – koji dovodi do iskrenijih odgovora) ili u plenarnom tipu razgovora. Nastavnik/ica ili edukator/ica bilježi odgovore koje učenici daju.

Dvanaesti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica od svih bira jedan odgovor koji je najjasnije podijelio grupu na dva dijela. Obje grupe (grupa koja se slaže i grupa koja se ne slaže sa izjavom) sjede odvojeno u zasebnom krugovima. Potom se od dobrovoljaca iz obje grupe traži da zapišu odgovore (što radi zapisničar) na velikom listu papira. Ako je grupa veća od 16 ljudi, biće potrebna dva kruga.

Napomena: Ako je prijašnji korak bio anonimn, od učenika će se sada tražiti da otkriju gdje stoje po tom pitanju.

Trinaesti korak

Obje grupe sada razmjenjuju mišljenja o razlozima koji im padaju na pamet u odbranu svojeg mišljenja. Sve ove razloge bilježi zapisničar. Konačni rezultat su dvije liste sastavljene od strane obje grupe. Jedan list sadrži dugu listu argumenata protiv izjave, a drugi za izjavu.

Četrnaesti korak

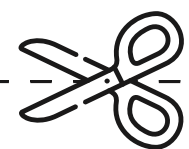
Ove liste se kače na zid da ih svi mogu vidjeti.

Petnaesti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica sada pravi nove grupe od po otprilike 7 učenika i učenica. Po tri učenika iz obje grupe će sjesti zajedno. Nastavnik/ica ili edukator/ica također mora odabrati po jednog moderatora za svaku grupu. Ovo je važna uloga. Moderator je u ovom slučaju osoba za koju nastavnik/ica ili edukator/ica misli da može ostati nepristrasna kada debata započne. Moderator će također pratiti i vrijeme.

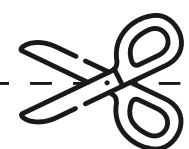
Šesnaesti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica dijeli po pet karata za učesnike u debati svakom učeniku, te jednu karticu za moderatora moderatoru, a zatim čita naglas instrukcije:

Za moderatora

Ti si moderator u debati koja će uslijediti. Ovo nije laka uloga. Bez obzira šta ti misliš o ovome pitanju, tvoj zadatak je da svima daš šansu da govore i da se postaraš da svaka osoba prvo baci kartu na sredinu stola ako želi da govori. Svaka karta vrijedi 45 sekundi govora. Moraš se postarati da ljudi govore samo kada su dali kartu. Ljudi ne mogu davati kartu drugome – to je zabranjeno. Kada neko iskoristi sve karte, ta osoba mora slušati druge koji još uvijek nisu toliko govorili. Prije nego počnemo ti kao moderator moraš ponoviti izjavu o kojoj će se raspravljati i napraviti kratki uvod u temu od 30 sekundi (zašto je problem o kojem ćemo diskutovati važan).

Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata debatovat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

Napomena: Verzija za štampanje dostupna je u Dodatku 1.

Sedamnaesti korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica govori moderatoru da odvoji minut vremena da razmisli o tome kako će ukratko svojoj grupi predstaviti temu.

Osamnaesti korak

Grupa raspravlja o problemu.

Devetnaesti korak

Nakon 20-30 minuta (neki od učenika bi trebalo da su ostali bez karata) nastavnik/ica ili edukator/ica može uraditi jedno od sljedećeg:

- 1 Završiti debatu i razgovarati s učenicima o aktivnosti koju su realizovali – u tom slučaju ići na korake 22 i 23.
- 2 Nastaviti sa pratećom "vježbom za empatiju" – u tom slučaju ići na korake 20 i 21.

Dvadeseti korak

Nastavnici/ice ili edukator/ica koji osjećaju da to žele/mogu, i smatraju da učenici dobro rade zajedno trebaju vratiti karte učenicima (pri čemu moderatori ostaju isti) i pročitati sljedeća uputstva:

Već neko vrijeme ste diskutovali o ovom pitanju. Također ste dobili karte nazad. Ono što želim sad da uradite jeste da opet debatujete o ovom pitanju, ali sa suprotnog gledišta (zastupajte stranu sa kojom se ne slažete i koristite argumente druge strane za koje smatrate da su najbolji). Ovo nije lagan zadatak, ali potrudite se da pažljivo razmislite koji su to bili dobri argumenti i poente koje je druga strana imala. Ljudi ovo često moraju raditi na sudu na primjer. Moraju braniti nekoga čak i ako se ne slažu sa tom osobom.

Dvadeset prvi korak

Nastavnik/ica daje upute moderatoru da ponovo započne raspravu (ovo prvobitno može izazvati smijeh i nelagodu). Rasprava se nastavlja još 10 - 15 minuta.

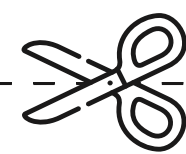
Dvadeset drugi korak

Nastavnik/ica govori grupama da završe raspravu i da sjednu u veliki krug kako bi se šira grupna rasprava mogla održati.

Dvadeset treći korak

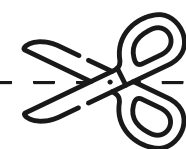
Nastavnik/ica ispituje učenike. Ovo su potencijalna pitanja koja može postaviti (u zavisnosti od toga da li je druga rasprava bila održana):

- 1 Da li vam je ovo bilo teško?
- 2 Koja debata je bila teža? Zašto? (Ukoliko su se obje debate desile.)
- 3 Koji su po vama bili najbolji argumenti?
- 4 Da li je iko promijenio mišljenje? Ako jeste, šta vas je navelo da promijenite mišljenje?
- 5 Da li je pomoglo to što ste imali karte? Na koji način?
- 6 Kome je nestalo karata? Onima kojima je nestalo karata – kako ste se osjećali u vezi s tim?

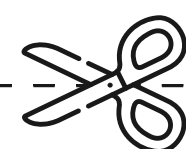
Za moderatora

Ti si moderator u debati koja će uslijediti. Ovo nije laka uloga. Bez obzira šta ti misliš o ovome pitanju, tvoj zadatak je da svima daš šansu da govore i da se postaraš da svaka osoba prvo baci kartu na sredinu stola ako želi da govori. Svaka karta vrijedi 45 sekundi govora. Moraš se postarati da ljudi govore samo kada su dali kartu. Ljudi ne mogu davati kartu drugome – to je zabranjeno. Kada neko iskoristi sve karte, ta osoba mora slušati druge koji još uvijek nisu toliko govorili. Prije nego počnemo ti kao moderator moraš ponoviti izjavu o kojoj će se raspravljati i napraviti kratki uvod u temu od 30 sekundi (zašto je problem o kojem ćemo diskutovati važan).

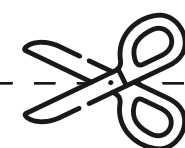
Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

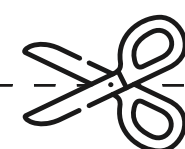
Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

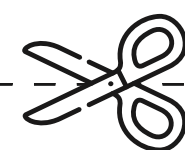
Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

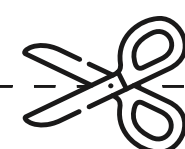
Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

Za one koji učestvuju u debati

Svako od vas je dobio pet karata. Tokom narednih pola sata raspravljat ćemo o dogovorenoj temi. Svakom kartom dobijate pravo da govorite 45 sekundi. Kada želite da govorite morate kartu baciti na sredinu stola. Ako želite da govorite dodatnih 45 sekundi morate baciti još jednu kartu. Kada vam nestane karata više nemate pravo da govorite, i tada možete samo slušati.

DODATAK 1

Moj najveći san

Prije nego smo otišli iz Kašmira živio sam sa svojim roditeljima, te braćom i sestrama. Naš otac je uvijek imao strožiju narav, pa mi je majka bila najveći oslonac. Kada bi me nešto mučilo, ona bi bila prva osoba kojoj bih to povjerio.

Na putu iz Kašmira, razdvojio sam se od svojih roditelja. Oni su uspjeli stići do Francuske, pa se sad samo čujemo preko telefona. Puno mi nedostaje moja mama. Kada se čujemo ona me uvijek ohrabruje i govori mi da ćemo se uskoro ponovo vidjeti. Kaže mi, „Yasmine, ti si jak!“ pa zato to i moram biti.

Ovdje u kampu živimo u kontejnerima za privremeni smještaj i svo vrijeme provodim u crtanju i slikanju. Moji crteži su polijepljeni po zidovima tako mnogo tih kontejnera.

Na ovom crtežu je Medina, moja starateljica u izbjegličkom kampu u Ušivku. Ona je jako dobra prema meni i uvijek me pita kako sam i kako se osjećam. Medina i moja mama su se upoznale preko telefona i sada često pričaju o meni. Medina joj kaže, „Yasmin je pravi džentlmen!“ Želja mi je da jednog dana ponovo vidim svoju mamu i zajedno s njom posjetim brojna mjesta. To je moj najveći san.

Yasmin (m), r. 2004 (Kašmir)

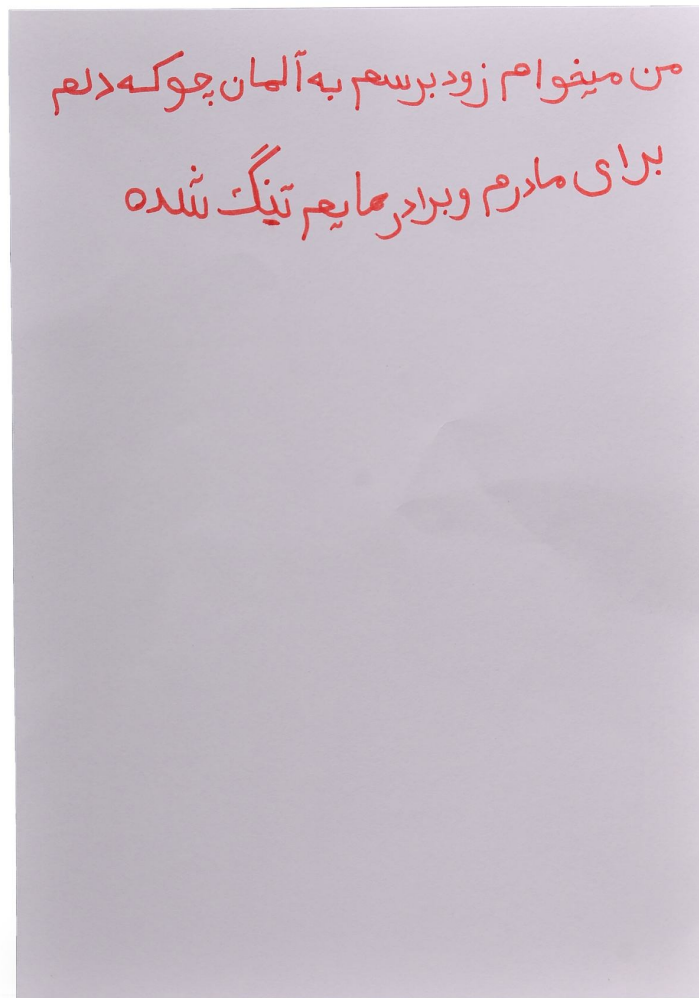

Petak kada se budemo vratili kući

Svoju mamu i braću nisam vidio deset mjeseci. Oni su u Njemačkoj. Nedostaju mi i nedostaje mi život koji smo imali u Afganistanu. Bio sam jako mali kada smo otišli, pa imam tek nekoliko sjećanja na dom. U mojoj porodici ne govorimo o ratu u Afganistanu jer ne želimo da kvarimo ona lijepa sjećanja koja vežemo za taj život. Zamišljamo kako ćemo se jednog petka vratiti kući, okupati u svom bazenu i uživati u vrtu kao nekad.

Nisam imao predmet koji bih umuzejio, pa sam umjesto toga napisao jednu poruku na perzijskom. Poruka glasi: „Želim što prije u Njemačku jer mi nedostaju moja mama i moja braća.“

Resad (m), b. 2013. Afghanistan

Kako sam ja završila ovdje?

Kada je rat počeo u Alepu, imala sam sedam godina i već sam bila krenula u školu. Jednog jutra sam došla u školu, ali sve je djelovalo mnogo drugačije. Na nastavi smo se pojavili samo mi učenici, a učiteljica nije bilo. Kada se plafon počeo rušiti, postalo je veoma strašno i svi smo morali istrčati napolje. Moja mama je ubrzo došla da me spasi i nedugo nakon toga smo ona, moja mlađa sestra i ja pobjegli u grad Afrin u Siriji.

Dolaskom u Afrin počeo je naš dugi put. Iz Afrina smo pješačile do turske granice, i to je bilo najteže iskustvo ikada. Sjećam se koliko sam se bojala spavati na zemlji zato što me je bilo strah buba. U tim trenucima bi mama smjestila i mene i sestru u krilo kako bismo mogle zaspati. Tokom čitavog tog puta mama je radila sve kako bismo nas dvije bile zbrinute i na sigurnom. Kad god bi imala hrane, ma koliko malo to bilo, uvijek bi je podijelila sa svima oko nas.

U Turskoj smo provele nekoliko godina.

Onda smo došle u Grčku, gdje sam, prvi put u svom životu, saznala da postoji nešto što se zove izbjeglički kamp – mjesto na kojem se djeca igraju vani u prljavoj odjeći i u lošim uvjetima. Od tada sam živjela u nekoliko takvih kampova na više različitih lokacija. Kroz sve to sam znala zastati i zapitati se: „Kako sam ja završila ovdje?”

Hiba (ž), r. 2006. Sirija

